

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In quo hæreses & mores Pelagij contra naturæ humanæ sanitatem, ægritudinem & medicinam ex S. Augustino recensentur ac refutantur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

9. Varijs nominibus gratiam legis & doctrinae praedicant. Vbi de revelatione sapientiae, oculorum apertione, praemij promissione, insidiarum detectione, caelesti illuminatione, suasionem, scientiam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13650

Varijs nominibus gratiam legis & doctrinæ prædicant. Vbi de revelatione sapientiæ, oculorum apertione, præmij promissione, insidiarum detectione, cœlesti illuminatione, suasionem, scientia.

CAPVT NONVM.

QUAPROPTER ut hunc scopum fugere, neque solam legu nudaque doctrinæ gratiam prædicare videantur, doctrinæ generaliter acceptæ latitudine & nominum quibus eam effertur varietate, tenebras imperitis offundere conantur; ut quoquo modo inimici gratiæ, sub larva gratiæ deliteant. Gratiam, ait Sanctus Doctor, diversis locutionibus Pelagiani nolunt nisi legem *videri ut videlicet non ad faciendam quod cognoverimus, sed ad agnoscerendum quid faciamus nos Deus adiuvare erudatur.* Quanta hoc fecerint versutia, perspicacissimus ille omnium anfractuuum Pelagianorum invelligator prodit: Nuncquam istis inmittit gratiæ, ad eandem gratiam vehementius oppugnandam occultiores molantur insidias, quam ubi legem laudant, que sine dubitatione laudanda est. Legem quippe diversis locutionibus & varietate verborum in omnibus disputationibus suis veluti intelligi gratiæ. Quod nullis opportunius quam ipsius hæresiarum clarificet verbis que in ultimo suo cõsignavit opere quod pro libero cõscripsit arbitrio. Ad hoc enim tanquam ad accuratissimū gratiæ Patrocinium vult Pelagius esse recurrendū; ex quo agnoscent, inquit, quam inique nos negatione gratiæ infamare gestiverim; qui per totum pæne ipsius textum operis, perfecit atque integre & liberum arbitrium, consensum & gratiam. Itaque ut gratiam explicaret, quam in auxilium hominis subministrat Deus. Quam, inquit, nos non, ut tu putas, in lege tantummodo, sed & in Dei esse adiutorio consensimus. Qua expectatione suspensis quid addiderit intuemini, adjuvat enim nos per doctrinam & revelationem suam dum cordis nostri oculos aperit: dum nobis ne presentibus occupemur futura demonstrat, dum diaboli pandit insidias, dum nos multiformi & ineffabili dono gratiæ cœlestis illuminat. Et quod in alio adiecit loco: Deum nobis suadet, omne quod bonum est. Hic multipliciter gratiæ adiutorium supra legem insinuat vocans eam doctrinam & revelationem Dei; oculorum cordis apertionem; demonstrationem futurorum; apertionem diabolorum insidiarum; gratiæ cœlestis illuminationem; suasionem ut aliquid aliud quam legem commendare videretur.

Per doctrinam autem & revelationem intelligit non tantum eam qua veritas in auribus prædicatur foris, sed etiam intus animo Spiritu Sancto revelante manifestatur. Hoc enim significat illa verba quibus nos multiformi & ineffabili dono gratiæ cœlestis illuminari tradit. Hoc item illa: quibus cordis nostri oculos aperiri dicit; adeoque doctrinam Dei nobis revelari, Nam tanquam exemplum revelationis sapientiæ,

sicut eam paulo inferius nuncupat, profert statim Sanctus Augustinus illam altissimam revelationem quæ Sancto Paulo data fuit. Hæc autem sine dubio intus non foris facta est, Deo intrinsicè manifestante veritatem. Quod quia nequaquam ad bene vivendum sufficit, nisi intus simul etiam affectus ipsos voluntatis operetur, hinc infra Pelagianam illam opinionem resellendo dicit: Intueantur atque fateantur, non lege atque doctrina insonante foris secus, sed interna atque occulta mirabili ac ineffabili potestate operari Deum in cordibus hominum non solum veris revelationes (quemadmodum scilicet Pelagiani putabant fieri atque esse factas) sed etiam bonas voluntates. Denique idem illud sine ulla ambiguitatis nebula significat, quando Pelagium opinari dicit ipsas orationes, ne intremus in tentationem esse adhibitas, ut nobis aperiat intelligentia veritatis ubi discamus quid facere debeamus. Item, ut nobis doctrina etiam divina revelatione aperiat; atque ita gratiam in lege atque doctrina constituere, ut eam fateatur nobis etiam Sancto Spiritu revelari. Dicendo namque, etiam divina revelatione; etiam Sancto Spiritu, manifeste revelationem illam tanquam internam, opponit externæ quæ ab homine forinsecus fieri potest. Hinc Pelagius exponens in Commentarijs illud Apostoli: Nobis autem revelavit Deus per Spiritum suum: Nobis, inquit, qui fide meruimus Spiritum Dei accipere, qui nobis voluntatem eius ostendit. Et paulo post, sensum Domini, qui est in verbis spiritualibus sine Spiritu Dei neminem cognovisse dicit: Quæ internam Spiritus manifestationem indicant: Sicut & ista, quod divitiis gratiæ in omni sapientia superabundasse in nobis tradit, quia tantam nobis sapientiam donaverit, ut voluntatis eius occultis mysteria nosceremus. Et quod bonum opus in nobis Deum cepisse confirmat, doctrinam sive gratiam scientiæ largiendo. Hoc est ergo primum gratiæ Pelagiana: munus oculorum cordis apertio, hoc est doctrina non solum externa sed etiam interna revelatio.

Alterum est, quod Deus per gratiam futura demonstrat, quo verbo cœlestis præmij sive beatitudinis promissionem intelligendam cupit. Quod clarius in alio ejusdem operis loco significat, ubi velle hominis à Deo fieri dicit, dum nos terrenis cupiditatibus deditos futura gloria magnitudine, & præmiorum pollicitatione succendit. Expressit hoc breviter Augustinus quando Pelagianos arbitrari allerit, Deum per suam legem atque doctrinam adjuvare ut discamus que facere & que sperare debeamus. Quorum

Lib. 4. ad Rom. c. 11.

Lib. 4. ad Rom. c. 5.

Lib. de grat. Christi. c. 41.

Ibid.

Ibid. c. 10.

Cap. 10.

Ibid. c. 11.

Lib. de grat. Christi. c. 41.

Epist. 10.

Ibid. c. 41.

In c. 11.

In c. 11.

Epist. 10.

In c. 11.

Lib. de grat. Christi. c. 41.

Lib. de Hæresibus. c. 11.

cap. 38.

Quorum alterum presentis vite laborem, alterum futurae praemium respicit. Inculcat hanc *promissionis* gratiam circa quam versatur, creberrime diligentissimeque Pelagius, non solum futurae gloriae intuitu acerrime excitando, sed etiam eam tamquam praecipuam Spiritus Sancti gratiam & adiutorium commendando. Spiritus, inquit, in commentariis, secundum hanc spem adiuuat ut non terrena sed caelestia postulemus; infirma enim est nostra possibilitas nisi doctrina spiritus adiuuetur, praemium scilicet promittendo docentis. Quid quod ipsum Spiritum Sanctum hac gloriae caelestis ostensione secundum Apostolum nobis dari tradit, & charitatem Dei diffusam esse in cordibus nostris? Quomodo nos, inquit in illum locum, Deus diligit, ex hoc cognoscimus quia non solum ipsum Spiritum sui mortem peccata dimisit, sed & Spiritum Sanctum nobis de se, iam ostendat gloriam futurorum. Vbi quod iam a Spiritu Sancto futurorum gloriam ostendi dicit, emphatice dictum puto, ut etiam illam esse propriam Christi gratiam innuatur, siue quatenus caelestem beatitudinem in Testamento novo, non terrenam carnalemque ut in veteri, suis dilectoribus pollicetur, siue quatenus eam Christus ipse omnibus omnium aetatum Sanctis reipsa in fine largietur. Huc enim respicere videtur Iulianus, cum Christi gratiam ac medicinam effenser, in eo illam eluxisse confirmat, quod & crimina voluntatis ignorat; & sui imitatione, qui erat virtutum forma & norma correctus, gloriam beatae aeternitatis indidit. Quam suam opinionem ipse alibi tradit: Veniente temporum plenitudine, exacta in Christo iustitia norma resplendit; & qui praedictus fuerat pater futuri seculi, tam praecedentium sanctorum, quam etiam sequentium remunerator emittit.

Tertium gratiae munus ac nomen est, quod diaboli pondus insidias; quartum, quod nos multiformi & ineffabili dono gratiae caelestis illuminat; quintum, quod nobis suadet omne quod bonum est. Quibus alia aequipollentia subinde occurrunt: sed non ferè nisi in libris qui vel à Iuliano vel à Pelagio post damnationem haeresis in Synodo Palestinae conscripti sunt. Eos namque qui gratiam Dei dicerent in libero arbitrio esse vel in lege atque doctrina, Pelagius in isto Concilio ne à Catholicis iudiciis damnaretur propria voce damnauerat. Hac igitur excogitata nominum varietate significationem legis, ac doctrinae versando latere volunt, & caliginem quandam intelligentiae lectoris offundere, ne amplius solam legis atque doctrinae gratiam attulisse videantur. Sed reuera merus illusio nis fucus est. Nam siue gratiam, voces revelationem, siue oculorum cordis apertionem, siue futurorum demonstrationem, siue gloriae ostensionem, siue praemiorum pollicitationem, siue insidiarum detectionem, siue gratiae caelestis illuminationem, siue denique suasionem, non aliud sanè commendatur Dei adiutorium, quam quo adiuuet, ut divina praeccepta faciendae, & promissa appetendae & pericula fugienda discamus; non quo adiuuet ut ea quae

didicimus faciamus. Hoc est ergo Dei gratiam ponere in lege atque doctrina. Nam in lege atque doctrina Sanctorum Scripturarum praesertim Evangelica, cordis nostri oculi per mysteriorum caelestium praedicationem aperiantur, & diaboli multiplices panduntur insidiae & caelestis cognitionis dono illuminamur. In ea Dei lege atque doctrina ut rectè Augustinus observat, Futura gloria & p. am. o. Lib. de grat. ram promittitur magnitudo. Ad doctrinam pertinet Christi c. 10. etiam quod sapientia revelatur; ad doctrinam pertinet cum suaderet omne quod bonum est. Et si mieri docere & suadere vel potius exhortari distare aliquid videtur, etiam hoc tamen doctrinae generalitate concluditur, quae quibuscumque sermonibus vel litteris continetur. Nam & Sancta Scriptura docet, inquit, & exhortatur, & potest esse in docendo, & exhortando etiam hominis operatio. Neque quicquam refert ad gratiae istius hoc est ad legis doctrinaeque diuersitatem, siue foris in auribus siue intus in intellectu docendo operetur Deus. Vt rovis enim modo doctrina suggeratur veritatis oriatur non dilectio sed cognitio. Cognitio autem siue scientia est proprius effectus doctrinae ac legis. Hoc est ergo, ut Augustinus Ibid. c. 7. dicit, gratiam Dei ponere in lege atque doctrina; siue voce per aures, siue scripto per oculos, siue pictis per imaginationem phantasmatis, siue denique ipsa intus lucente sine imaginibus veritate illa doctrina ad intelligentiam transeat. Finis enim doctrinae est non ut doceatur tantum, sed ut intelligendo scientia consequatur. Vnde gratia Pelagiana saepe nomine scientiae exprimitur. Capite Deus in vobis opus bonum, doctrinam, siue gratiam scientiae largiendo inquit Pelagius. Et Augustinus: Cum scientiam legi ex Deo nobis esse fateamur, Pelagianam, Lib. de grat. charitatem ex nobis ipsis volunt. Nempe hominis seipsum in charitatis actum promovente, postquam, quod diligendum sit, Deo docente atque illuminante didicerit. Et alibi Pelagium docere tradit: Quod nos ita considerit Deus, ut ultra, praeter quod nobis revelet scientiam nihil nos adiuuet, ut ea quae faciendae discendo novimus, etiam diligendo faciamus, naturam atque doctrinam desinentes tantummodo esse gratiam Dei. Vnde praeciara illa gratiarum actio, quam Pelagius pro accepta charitate offert Deo: Gratias ago Deo meo, qui, inquit, nos talem in alter utrum docuit charitatem. Comment. in c. 1. Epist. 2. Tim. n. 5.

Pro hac ergo gratia legis atque doctrinae sic explicatae, hoc est pro gratia sciendi, non pro viribus diligendi & faciendi Pelagiani Deum etiam orandum esse decernunt. De Caestio Augustinus dicit ex eius scriptis diligenter inspectis ad verti posse, Non cum ponere Dei gratiam praeter naturale arbitrium voluntatis, nisi in lege atque doctrina, ita ut ipsas quoque orationes ad hoc asserat necessarias, ut ostendatur homini quid concupiscat & diligat. Pelagium verò qui diligentissime sese explicare ac purgare nititur ita gratiam fateri dicit; Vt nullo modo à verborum ambiguitate discedat, quam discipulis suis sic posset exponere ut nullum auxilium gratiae credat, nisi in lege atque doctrina, ita ut ipsas quoque orationes ut in

Epist. ad Domet. lat. c. 1.

In c. 8. Rom. n. 43.

In c. 1. Rom. n. 7.

Lib. 2. oper. imperf. cont. Tul. f. 360.

Ibid. f. 407.

Lib. de grat. Pelag. c. 14.

Aug. lib. de grat. Christi c. 9.

Lib. de grat. Christi c. 10.

Ibid. c. 7.

In Comment. c. 1. ad Phil. lipp. n. 11. Lib. de grat. c. lib. arb. c. 23.

Epist. 143.

Comment. in c. 1. Epist. 2. Tim. n. 5.

Lib. de grat. Christi c. 30.

Ibid. c. 41.

ut in scriptis suis apertis, modo affirmat ad nihil aliud adhibendas opinetur, nisi ut nobis doctrina etiam divina revelatione aperiat. Hoc enim sensu eos orasse ne intremus in remotionem, quatenus pulsantibus nobis aperiat intelligentia veritatis, ubi discamus quid facere debeamus, idem testatur Augustinus. Atque ista quidem de gratia naturæ, liberi arbitrij, legis, atque doctrinæ, remissionis peccatorum & exempli Christi dicta sufficiant in quibus commendandis hæresis Pelagiana magnopere occupata est. Nunc ulterius quid de vera illa internaque gratia Christi senserint, quæ à Divo Augustino defenditur, & in Catholica Ecclesia concinentibus undique Scripturarum Sanctorum testimonijs prædicatur, paulò diligentius quantum gratiæ auctor dederit, indagandum est. Et primò quidem discutiendum est quid senserint de illa gratia quæ ad singulos actus juxta doctrinam orthodoxam datur, ac necessaria est.

Negant Pelagiani gratiam Dei, & adjutorium ad singulos actus dari: Quo tacite duo Christianæ doctrinæ capita convellunt.

CAPVT DECIMVM.

ITAQUE isti dogmati, quo gratiam naturæ, legis, atque doctrinæ defendunt, aliud arctissime copulatum est: *Gratiam Dei non ad singulos actus dari.* Hoc istis verbis Pelagius coram iudicibus Palestinis obiectum est: *In tertio capitulo scripsisse Celestium gratiam Dei & adjutorium, non ad singulos actus dari sed in libero arbitrio esse, vel in lege atque doctrina.* Qua oppositione seu adversandi particula significatur adjutorium liberi arbitrij legis atque doctrinæ nullo modo illam gratiam esse posse, quæ ad singulos actus datur. Negavit istam doctrinam suam esse Pelagius, planisque verbis anathematizavit eos qui sic tenent. Posteaquam verò Pelagiana hæresis cum suis auctoribus à Papa Zozymo & Concilij Africanis convicta esset atque damnata à Piniano atque à Melania, de sua fide interrogatus accuratius sic professus est: *Anathematizo qui vel sentit vel dicit, gratiam Dei qua Christus venit in hunc mundum peccatores salvos facere, non solum per singulas horas aut per singula momenta sed etiam per singulos actus nostros non esse necessariam: & qui hanc conatur auferre penas sortuntur æternas.* Quis non putaret ejus hac de re omnes tergiverbationes esse conjunctas? Sed in libris quos edidit pro libero arbitrio, quorum mentionem facit in Epistola quam ad Innocentium Romam misit, nihil aliud sentire monstratur, inquit Augustinus, quam id quod in Palestina Synodo damnasse videbatur. Ita enim ibi disputat ut debeamus habere etiam ista ejus verba suspecta. Etenim duo sunt quæ istis verbis tanquam Catholice veritati contraria simul damnasse videri voluit, eos damnando qui dicerent gratiam Dei non ad singulos actus dari. Vnum est, quod gratia Dei non daretur tunc, seu illo ipso tempore, cum singuli actus ab homine fiunt; alterum, quod gratia Dei non ad singulos ipsos actus, sed ad naturalem tantum possibilitatem adjuvandam detur: Quorum contraria Catholici illis paucis optimèq; libratè verbis asserunt cum dicunt; *gratiam Dei ad singulos actus dari: ut suo loco demonstrabitur.*

A Pelagius igitur neutrum sincerè, ut facere debebat anathematizando damnavit. Non primum: nam hoc ipso quo in sola legis atque doctrinæ gratia, vel etiam remissionis asserenda perstitit, re ipsa negat tunc adjutorium Dei tribui cum singuli actus fiunt, quantumcumque gratiam ad singulas horas, momenta actusque necessariam esse fateatur. Nam remissio peccatorum semel in baptismo data est, nec ad singulos actus aut momenta repetitur. Lex etiam atque doctrina cum semel hominis animum imbuendo fugaverit ignorantiam non ad singulos actus iterari debet. Non igitur ista tria illud adjutorium esse possunt, quod secundum Catholicam fidem in precibus Ecclesiæ manifestatam ad singulos actus datur, sed ad multos actus illa semel data sufficiunt. Neque satis est si dixerimus remissionem peccati semel datam; legem item, doctrinamque semel prædicatam animoque susceptam ad singulos actus posse roborando hominem dirigendoque concurrere. Non enim ille Catholice doctrinæ sensus est, sed novam distinctamque gratiam quæ precibus impetrari solet, atque ante data nondum fuerat, ad singulos actus esse necessariam. Hunc enim illius doctrinæ sensum tantquam indubitatum cum Pelagius intelligeret, etiam remissionis ac doctrinæ gratiam eo detorquere nitetur, ut novi aliquid homini ad actus singulos conferretur. Quod quo sensu fieret, vel fieri posset à Pelagio, de singulis ostendit Augustinus. De gratia remissionis quidem, dicendo; *Ideo eam per singulas horas, per singula momenta, & per actus singulos necessariam, ut semper in memoria retinentes & remissentes dimissa nobis esse peccata, non peccemus ulterius, adiuti non aliqua subministratioe virtutis, sed viribus propria voluntatis, quid sibi remissione peccatorum præstitum fuerit PER ACTVS SINGVLOS RECORDANTIS.* De gratia verò legis doctrinæ Christianæ, qua & Christi exemplum comprehenditur: *Possunt, inquit, etiam ad hoc ista verba conaptare, ut dicant per singula momenta, per singulos actus necessariam nobis esse huiusmodi gratiam, id est, ut in*

Epist. 143.

Lib. de gestu Pelag. c. 14 & 35.

Ibid.

Lib. de grat. Christi c. 2

Ibid. cap. 3.

Lib. de grat. Christi c. 2.

Ibid.